

Planprogram

KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT, FRILUFTSLIV OG FYSISK AKTIVITET 2025 – 2029

Vedtatt av kommunestyret 29.08.2024 i sak 24/109.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. BAKGRUNN OG FORMÅL	2
2. FØRINGER OG LOVVERK.....	3
2.1 NASJONALE FØRINGER	3
2.2 REGIONALE FØRINGER	3
2.3 LOKALE FØRINGER	3
2.4 INTERNASJONALE FØRINGER.....	3
2.5 LOVVERK	3
3. INNHold OG BEHOV FOR UTREDNINGER	4
4. FOKUSOMPRÅDER	5
5. ORGANISERING OG MEDVIRKNING	6
5.1 ORGANISERING	6
5.2 MEDVIRKNING	6
6. FREMDRIFTSPLAN	7
9. DEFINISJONER	8

Foto: Stein Kjartan Vik.

1. BAKGRUNN OG FORMÅL

Gjeldende kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet ble vedtatt av kommunestyret i sak 18/47 den 26.06.2019 med planperioden 2019-2023. Revidering av planen er vedtatt i planstrategien for Oppdal kommune 2020-2023. Som en del av denne revideringen må planprogram utarbeides.

Det er et krav fra Kulturdepartementet at det skal foreligge en kommunal delplan for idrett og fysisk aktivitet som angir behovet for nye anlegg. Dette er en forutsetning for å kunne søke spillemidler, og er dermed svært viktig for finansieringen av idrettsanlegg i Oppdal kommune.

Planhorisonten denne gangen er satt fram til 2029. Planens handlingsdel vil bli gjenstand for årlig rullering. Kommunedelplanen skal være et politisk og administrativt styringsdokument for både kortsiktige og langsiktige tiltak innenfor områdene idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Formålet med dette planprogrammet er å gjøre rede for fremdrift, organisering, opplegg for medvirkning, behovet for utredninger og forholdet til overordnede føringer og andre kommunale planer. Dette skal danne grunnlaget for kommunens arbeid med kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Foto: Marius Rua, Trøndelag Reiseliv.

2. FØRINGER OG LOVERK

2.1 NASJONALE FØRINGER

- Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (2015).
- Meld. St. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen.
- Statlig idrettspolitikk inn i en ny tid – Rapport fra Strategiutvalget for idrett.
- Meld. St. 18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet.
- Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldinga – mestring og muligheter.
- Sammen om aktive liv. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 (Regjeringen).
- Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet.
- Meld. St. 15: Folkehelsemeldinga. Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.

2.2 REGIONALE FØRINGER

- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Retningslinjer for Trøndelag (2020-2023)
- Idrettspolitisk erklæring for Trøndelag
- Balansekunst - Kulturstrategi for Trøndelag (2019-2022)
- Idrettens anleggsplan i Trøndelag 2021-2024.
- Besøksstrategier for verneområdene

2.3 LOKALE FØRINGER

- Kommunal planstrategi for Oppdal Kommune (2020-2023).
- Kommuneplanens samfunnsdel (2024-2033) og arealdel (2014-2025). *Samfunnsdelen er vedtatt. Arealdelen er under revidering.*
- Kommunedelplan for trafiksikkerhet Oppdal (2023-2026).
- Folkehelseplanen for Oppdal (2017 – 2021).
- Sti- og løypeplan for Oppdal (2018-2029).
- Arealbruksplan for sentralskoleanlegget (2017).
- Helhetsplan for sentralskoleanlegget (2023)
- Forvaltningsplan for statlig sikrede områder (2023-2033)
- Oss i Oppdal – sammendrag av kunnskapsgrunnlaget «levekår og folkehelse i Oppdal» (2023).
- Besøksstrategi for Oppdal (2024-2035).

2.4 INTERNASJONALE FØRINGER

- FNs bærekraftsmål.

2.5 LOVERK

- Friluftsløven
- Folkehelseloven – fritidsarenaen som folkehelsearena
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldloven

3. INNHOLD OG BEHOV FOR UTREDNINGER

Trender innen idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er i stadig endring, og det er derfor viktig å være oppdatert i henhold til disse for å sikre oppdatert kunnskap for politikere, administrasjon og innbyggere. Kulturdepartementet anbefaler at planen inneholder følgende:

1. Målsetting for Oppdals satsing på idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
2. Målsetting for anleggsbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv.
3. Resultatvurdering av forrige plan med statusoversikt.
4. Vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for både anlegg og aktivitet.
5. Det skal gjøres rede for sammenhengen med andre planer i kommunen.
6. Prioritert handlingsprogram for utbygging og rehabilitering av idretts- og friluftsanlegg.
7. Oversikt over forventede kostnader tilknyttet drift og vedlikehold av planlagte anlegg.
8. Uprioritert langtidsplan over behov for anlegg.
9. Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftsområder bør fremgå av relevante kart.
10. Status over eksisterende og manglende aktivitetstilbud, og hvordan dette best mulig kan synliggjøres.

Utover dette står kommunen fritt med tanke på innhold og utforming av planen, så lenge prosesskravene i plan- og bygningsloven følges. Utover de ni anbefalingene fra Kulturdepartementet er det behov for å utrede utvikling, status og behovene til den egenorganiserte aktiviteten.

Foto: Martin I. Dalen, Visit Oppdal.

4. FOKUSOMRÅDER

Oppdal kommune peker i kommuneplanens samfunnsdel på tre kritiske faktorer for å kunne lykkes med å legge grunnlaget for at folk i Oppdal skal kunne oppleve å ha god livskvalitet fremover:

- Stedsutvikling
- Folkehelse
- Omsorg

Kommuneplanens samfunnsdel er nå under revidering. Denne planen vil være forankret som en innsatsfaktor på alle disse tre punktene, spesielt punkt én og to. Hovedmålet for delplan idrett og fysisk aktivitet 2019-2023 er at «alle skal gis gode muligheter for å delta i fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former», hvilket fortsatt er i tråd med nasjonale og regionale føringer. Oppdal kommune er en ABC-kommune¹. Dette må legges til grunn i alle deler av planarbeidet.

Tilrettelegging for fysisk aktivitet og friluftsliv i, og ved, tettbebygde strøk vies et stort fokus fra nasjonale hold. Dette er viktig for å senke terskelen for å utøve fysisk aktivitet, spesielt for barn og unge i lavinntektsfamilier, etniske minoriteter og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Følgende områder vil vies et særskilt fokus i planen:

Næraktivitet: Med næraktivitet menes det å legge til rette for aktiviteter nær der folk bor. Et særskilt fokus vil rettes mot sentralskoleanlegget med omkringliggende friområder. Området er lett tilgjengelig for store boområder og er mye brukt av skolene, og lokalbefolkning og besøkende for øvrig. Dette legger gode forutsetninger for sosiale møteplasser.

Frivillighet: De fleste barn og unge er medlem i et idrettslag i løpet av oppveksten, og aktivitet gjennom idrettslag basert på frivillighet er fortsatt den største kilden til aktivitet blant barn og unge. Det er godt dokumentert at investeringer i friluftslivet og idretten har et stort gevinstpotensiale i form av økt yrkesdeltakelse, færre sykmeldte og lavere utgifter til pleie og omsorg.

Egenorganisert aktivitet: Med egenorganisert aktivitet menes aktiviteter hvor utøverne selv definerer rammene for utførelse og planlegging. Aktiviteten organiseres og utformes på egenhånd. Egenorganisert aktivitet vies fokus sett i lys av dets fremvekst og økte omfang, hele 79 % av befolkningen over 16 år driver med egenorganisert fysisk aktivitet.

Barn i familier med lavinntekt, etniske minoriteter og personer med nedsatt funksjonsevne er grupper i samfunnet som det er dokumentert har lavere deltakelse i idretten. Idretten og friluftslivet er en arena for inkludering, aktivisering og kan i mange tilfeller være en vei inn i arbeidslivet for disse gruppene.

Friluftsliv er den egenorganiserte aktiviteten med desidert størst utbredelse. Hele 97 % av befolkningen over 16 år utøver en eller annen form for friluftaktivitet i løpet av et år. Et

¹ <https://www.abcforgodpsyiskhelse.no/>

viktig fokus innenfor friluftslivet blir å balansere ønsket om økt rekruttering og utøvelse av friluftsliv, samtidig som terrengslitasje og negative effekter av ferdsel er satt mer på dagsorden.

Aldersvennlig aktivitet: Det planlegges for at eldre skal bo hjemme så lenge det er forsvarlig. For å lykkes med dette er lavterskeltilbud og tilrettelegging for fysisk aktivitet viktig.

5. ORGANISERING OG MEDVIRKNING

5.1 ORGANISERING

Arbeidsgruppen som har hovedansvaret for fremdrift og utarbeidelse av planen:

- Sjur Vammervold (rådgiver kultur)
- Vigdis L. Thun (fagleder folkehelse)
- Dag Hopland Gorseth (tekniske tjenester)
- Trine Bakke og Geir Olav Hågensli (Oppdal idrettsråd)
- Gro Aalbu (fagleder landbruk, miljø og kultur)

Idrettsrådet, funksjonshemmedes råd, skolene, eldrerådet og ungdomsrådet vil tas inn som medvirkningsparter. Trøndelag fylkeskommune, samt øvrige ressurser internt i Oppdal kommune, tas inn i arbeidet ved behov.

5.2 MEDVIRKNING

Oppdal kommune skal gjennom hele planarbeidet sørge for en åpen, bred og tilgjengelig medvirkning med organiserte og uorganiserte interesser, og lokalsamfunnet for øvrig. Kommunen har et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som trenger særskilt tilrettelegging, samt grupper som ikke deltar aktivt i medvirkningsprosesser. Grupper som vil vies særlig oppmerksomhet utenom «naturlige» interessenter, er barn og unge, personer med nedsatt funksjonsevne og personer med fremmedkulturell bakgrunn. Idrettsrådet, Ungdomsrådet, eldrerådet, rådet for personer med funksjonsnedsettelse og skoler/elevråd og barnehager tas derfor inn som aktive medvirkningsparter.

I tillegg til høringsrunder, vil det legges til rette for alternative medvirkningsprosesser gjennom møter, bruk av papir- og nettaviser, og sosiale medier. Det er laget en egen nettside for arbeidet: <https://sites.google.com/view/delplan-idrett-friluftsliv/start>

Grupper som antas å bli særlig berørt

Grupper som antas å bli særlig berørt er barn og unge, idrettslag, samt grupper og utøvere av friluftsliv. Når det gjelder barn og unge, vil ungdomsrådet og skolene/elevrådene bli en viktig arena for medvirkning.

Mangfoldet av idrettslag vil bli tilstrekkelig inkludert gjennom idrettsrådet, i tillegg til enhver mulighet til å komme med høringsinnspill. Idrettsrådet vil få en avgjørende rolle i prioritering av

tiltak. For aktiviteter som utøves uavhengig av lag og foreninger, må det jobbes aktivt for å nå ut på andre måter. Relatert til friluftslivet, herunder jakt og fiske, vil spesielt grunneiere og andre grupperinger bli inkludert gjennom kontakt med de respektive organisasjonene og brukergruppene. Nevnte parter er ikke uttømmende.

Plandokumenter vil bli sendt ut til de som antas å bli særlig berørt.

6. FREMDRIFTSPLAN

Fremdriften følger prosesskravene til kommunale planer i plan- og bygningsloven.

Punkter i **fet og kursiv tekst** er politisk behandling. **Grønne felt** er utførte gjøremål.

	Gjøremål	Tidspunkt	Utvalg
1	Oppstartsmøte med i arbeidsgruppa	24.01.2024	
2	Varsel om oppstart Forslag til planprogram legges ut på offentlig høring og ettersyn	20.03.2024 16.04.2024	Driftsutvalg Formannskap
3	Medvirkning	2.-3. kvartal 24	
4	Behandling av høringsinnspill Sluttbehandling av planprogram i kommunestyret	3. kvartal 24	Driftsutvalg Formannskap Kommunestyret
5	Medvirkning Utredning og kartlegging Utarbeidelse av planutkast	3.-4. kvartal 24	
6	Behandling av planutkast Planutkast legges ut på offentlig høring og ettersyn	4. kvartal 24	Driftsutvalg Formannskap
7	Medvirkning	4. kvartal 24 1. Kvartal 25	
8	Behandling av høringsinnspill Sluttbehandling av planforslag i kommunestyret	1. kvartal 25	Driftsutvalg Formannskap Kommunestyret

9. DEFINISJONER

Egenorganisert aktivitet: aktiviteter hvor utøverne selv tar ansvar for planlegging, utførelse og koordinering av en bestemt aktivitet uten å være avhengig av ekstern påvirkning som instruktører, trenere eller ledere. ²

Idrett: fysisk aktivitet drevet for å bedre utøverens fysiske og psykiske helse gjennom mosjon og rekreasjon (mosjonsidrett) eller for å oppnå best mulige resultater i øvelser med fast struktur og regelverk (konkurransetidrett). ³

Friluftsliv: opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelser. Inngår også i begrepet fysisk aktivitet. ⁴

Friluftsområder: store, oftest uregulerte områder som omfattes av allemannsretten.

Friområder: avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeiding for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold.

Interkommunale anlegg: Større, kostnadskrevenende anlegg hvor to eller flere kommuner går sammen om drifts- og investeringskostnader.

Nærmiljøanlegg: utendørsanlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder.

Ordinære anlegg: anlegg som primært er tilrettelagt for organisert idrett og fysisk aktivitet.

Statlig sikret friluftsområde: områder som det offentlige har skaffet rådighet over ved kjøp eller avtale om bruksrett. Staten har bidratt til at disse områdene har blitt sikret for allmennhetens bruk etter at kommuner eller friluftsråd har søkt om dette. ⁵

² <https://tverga.no/om-tverga/egenorganisert-aktivitet-2/>

³ Bryhn, Rolf: idrett i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 26. januar 2024 fra <https://snl.no/idrett>

⁴ Miljødirektoratet, veileder M98-2013, kartlegging og verdsetting av friluftsområder.

⁵ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/myndigheter/forvaltning-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/>